

Guía Docente				
Datos Identificativos				2016/17
Asignatura (*)	Metodoloxía do ensino das linguas e literaturas galega e castelá en educación secundaria		Código	652608822
Titulación	6 Mestrado Universitario en profesorado de Educación Secundaria: Lingua e Literatura Galega e Lingua e Literatura Castelá			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Mestrado Oficial	Anual	Primeiro	Obrigatoria	4
Idioma	CastelánGalego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Didácticas EspecíficasFiloloxía Española e LatinaGalego-Portugués, Francés e Lingüística			
Coordinación	Rodriguez Lopez-Vazquez, Alfredo	Correo electrónico	alfredo.lopez-vazquez@udc.es	
Profesorado	Mosquera Castro, Estefanía Rodriguez Lopez-Vazquez, Alfredo	Correo electrónico	e.mosquera@udc.es alfredo.lopez-vazquez@udc.es	
Web				
Descrición xeral	Materia que ten por obxectivo mostrar ao alumnado os diversos enfoques metodolóxicos existentes para o ensino de linguas e literaturas e reflexionar sobre a súa idoneidade no marco da didáctica das linguas e literaturas galega e castelá na Educación Secundaria.			

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título
A1	Coñecer as características dos estudantes, os seus contextos sociais e motivacións.
A2	Comprender o desenvolvemento da personalidade destes estudantes e as posibles disfuncións que afectan á aprendizaxe.
A7	Coñecer e aplicar recursos e estratexias de información, tutoría e orientación académica e profesional.
A15	Coñecer o valor formativo e cultural das materias correspondentes á especialización.
A16	Coñecer os contidos que se cursan nos respectivos ensinados.
A19	Coñecer os desenvolvementos teórico-prácticos do ensino e a aprendizaxe das materias correspondentes.
A21	Adquirir criterios de selección e elaboración de materiais educativos.
A22	Fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e poña en valor as achegas dos estudantes.
A23	Integrar a formación en comunicación audiovisual e multimedia no proceso de ensino-aprendizaxe.
A25	Coñecer e aplicar propostas docentes innovadoras no ámbito da especialización cursada.
A26	Analizar criticamente o desempeño da docencia, das boas prácticas e da orientación utilizando indicadores de calidade.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C5	Entender a importancia da cultura emprendedora e coñecer os medios ao alcance das persoas emprendedoras.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Resultados da aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título

Comprender a capacidade formativa e cultural das materias de lingua e literatura	AP1 AP15 AP16 AP19	CM8
Coñecer os contidos das materias de lingua e literatura e os enfoques metodolóxicos máis acaídos para a súa aprendizaxe e procurar na medida do posíbel a súa adaptación aos estudantes	AP1 AP2 AP15 AP16 AP19	CM6 CM7
Aprender a seleccionar e elaborar materiais educativos atendendo a todos os recursos e enfoques que posibilitan as novas tecnoloxías	AP7 AP21 AP23 AP25	CM3
Asumir as boas prácticas na docencia e aprender a expresarse correctamente tanto oralmente como por escrito.	AP19 AP22 AP26	CM1 CM4 CM5

Contidos	
Temas	Subtemas
1. A metodoloxía na didáctica da lingua e da literatura na Educación Secundaria	1.1. Perspectiva diacrónica 1.2. Directrices oficiais 1.3. Contexto sociolingüístico
2. Métodos para o ensino da lingua na ESO e no Bacharelato	2.1. A competencia lingüística 2.2. Estratexias metodolóxicas 2.2.1. Comprensión oral e escrita 2.2.2. Expresión oral 2.2.3. Expresión escrita 2.2.4. Gramática
3. Métodos para o ensino da literatura na ESO e no Bacharelato	3.1. A competencia literaria 3.2. Estratexias metodolóxicas 3.2.1. A comprensión literaria 3.2.2. A expresión literaria 3.2.3. A creación literaria
4. Análise de experiencias de innovación metodolóxica en didáctica da lingua e da literatura	4.1. A interdisciplinariedade 4.2. A aprendizaxe lúdica 4.3. As performance 4.4. As Tic e o audiovisual

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A1 A2 A16 A15 A26 C3 C4 C6 C8	12	20	32

Lecturas	A16 A15 A21 A19 C1 C4 C6 C7	0	10	10
Traballos tutelados	A1 A7 A16 A15 A22 A23 A25 A19 C1 C5	1	12	13
Proba de ensaio	A7 A15 A26 A19 C1 C4 C7 C8	1	13	14
Obradoiro	A7 A21 A23 A25 A19 C1 C3 C7	14	14	28
Atención personalizada		3	0	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	A modo de introducións ou visións sintéticas dirixidas a todo o grupo, ofreceranse algunhas sesións en que o profesor se valerá do método expositivo
Lecturas	Proporcionaráselle ao alumnado materiais de lectura que servirán de base tanto para traballar nos obradoiros como para fomentar a súa participación nas sesións maxistrais.
Traballos tutelados	Realización dun traballo tutelado, relacionado con calquera aspecto dos tratados no programa docente. Este será fundamental no momento de o alumnado superar con existo a materia, na medida en que da índice da súa madurez científica.
Proba de ensaio	Con esta proba preténdese determinar tanto os coñecementos adquiridos polo alumnado durante o curso como a súa competencia en expresión escrita, a súa capacidade de relación e a súa madurez crítica.
Obradoiro	Coa finalidade de aprofundar no estudo de distintas cuestións relacionadas co ámbito da materia, combinaranse diversas metodoloxías e probas (exercicios de resumo, solución de problemas, prácticas guiadas, discusións, etc.), nalgúns casos facendo previamente as lecturas que o profesor/a establezca.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lecturas Obradoiro Traballos tutelados Proba de ensaio	Calquera dúbida de carácter individual e/ou grupal será atendida en horario de titoría, tanto se ten que ver coas actividades no obradoiro, como co traballo tutelado, as lecturas ou a proba de ensaio. O alumnado con dispensa académica poderá compensar a súa ausencia cunha maior atención personalizada a través do horario de titoría e do correo electrónico.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	A1 A7 A16 A15 A22 A23 A25 A19 C1 C5	Realización dun traballo tutelado que poderá ser realizado individualmente ou en grupo.	60
Proba de ensaio	A7 A15 A26 A19 C1 C4 C7 C8	A través dunha actividade teórica ou práctica o alumnado deberá mostrar o seu grao de asimilación das nocións e dos recursos que se lles presentaron, así como do seu aproveitamento didáctico	40

Observacións avaliación
Para aprobar a materia será necesario superar todas as partes, en calquera das dúas oportunidades, polo que será necesario obter no mínimo o 50% da puntuación en cada unha delas. Na segunda oportunidade o alumnado só repetirá as partes suspensas e manterá a nota daquelas que fosen superadas.
O sistema de avaliación (en ambas as oportunidades) será o mesmo tamén para aquel alumnado que teña dispensa académica

Fontes de información

Bibliografía básica

- AELG (Asociación de Escritores en Lingua Galega) (). Espazos didácticos [dispoñíbel en <http://www.aelg.org/DidacticSpace/GetCourses.do>].
- ALLER GARCÍA, C. (1998). Animación a la lectura I. Sevilla: Quercus
- ALLER GARCÍA, C. (1998). Animación a la lectura II: juegos y actividades para después de leer. Sevilla: Quercus
- BJÖRK, L. e BLOMSTAND, I. (2000). La escritura en la enseñanza secundaria. Barcelona: Grao
- BORDONS, G. e A. DÍAZ ? PLAJA (coords.) (2006). Enseñar literatura en secundaria. Barcelona: Graó
- BRIZ, A. et alii (2008). Saber hablar. Madrid: Aguilar
- CAMPS, A. e F. ZAYAS (coords.) (2006). Secuencias didácticas para aprender gramática. Madrid: Aguilar
- CASSANY, D. et alii (1994). Enseñar lengua. Barcelona: Graó
- FERNÁNDEZ PAZ, A. et alii (2004). Lingua e literatura: educación secundaria obrigatoria. Vigo: Xerais
- FONTICH VICENS, X. (2006). Hablar y escribir para aprender gramática. Barcelona: ICE-ORSORI
- FREIXEIRO MATO, X. R. (2006). Gramática da lingua galega. I, Fonética e Fonoloxía; II, Morfosintaxe; III, Semántica; IV, Gramática do Texto. Vigo: A Nosa Terra
- GARCÍA-RIVERA, G. (1995). Didáctica de la Literatura en la Enseñanza Primaria y Secundaria. Madrid: Akal
- GARCÍA SÁNCHEZ, J. N. e J. M. MARBÁN (2002). Instrucción estratégica en la composición escrita. Barcelona: Ariel
- GARCÍA NEGRO, P. e X. X. COSTA CASAS (1998). O ensino da lingua: por un cambio de rumbo. A Coruña: ASPG
- GONZÁLEZ FERNÁNDEZ, A. (2004). Estrategias de comprensión lectora. Madrid: Síntesis
- KOHAN, S. A. (1977). Corregir relatos. La herramienta del escritor. Barcelona: Grafein
- KOHAN, S. A. (2006). Taller de lectura: el método. Barcelona: Alba
- LARA, T. et alii. (2009). La competencia digital en el área de Lengua. Barcelona: Octaedro
- LOMAS, C. e OSORO, A. (1994). El enfoque comunicativo de la enseñanza de la lengua. Barcelona: Paidós
- LOMAS, C. (coord.) (1996). La educación lingüística y literaria en la enseñanza secundaria. Madrid: ICE-ORSORI
- LOMAS, C. (1999). Cómo enseñar a hacer cosas con las palabras. Teoría y práctica de la educación lingüística. Madrid: Paidós
- LÓPEZ, A. e E. ENCABO (1994). Didáctica de la literatura. Barcelona: Octaedro
- MARTÍN VEGAS, R.A. (2009). Manual de didáctica de la lengua y la literatura. Madrid: Síntesis
- NÚÑEZ DELGADO, P. e ROMERO LÓPEZ, A. (2003). Investigación en didáctica de la lengua e innovación curricular. Granada: P. U. de Granada
- SÁNCHEZ MIGUEL, E. (2010). La lectura en el aula: qué se hace, qué se debe hacer y qué se puede hacer. Barcelona: Graó
- SANMARTÍN REI, G. (coord.) (2007). Sobre a calidade da nosa lingua. A Coruña: UDC
- SANMARTÍN REI, G. (coord.) (2009). Criterios para o uso da lingua. A Coruña: UDC
- VV.AA (2005). Hablar en clase. Barcelona: Graó
- RUIZ BIKANDU, U. (coord.) (2011). Lengua castellana y literatura. Investigación, innovación y buenas prácticas. Barcelona: Graó
- Fernández Rial, R. (2016). Aulas sen paredes. Nova metodoloxía didáctica para a aprendizaxe de linguas no ensino secundario. Santiago de Compostela: Edicións Positivas
- Medrano, C (1994). 50 xogos de lingua. Técnicas de comunicación oral e escrita. Vigo: Xerais
- Medrano, C. (1998). Outros 50 xogos de lingua. Vigo: Xerais
- Mosquera Castro, E. (2013). Didáctica da lingua e novos soportes comunicativos: a linguaxe SMS. A Coruña: AS-PG
- Núñez Singala, M. (2009). En galego, por que non? Contra os prexuízos e as simplificacións sobre a lingua galega. Vigo: Galaxia
- Peliquín Pérez, F. (1996). Estratexias didácticas para unha mellora das actitudes lingüísticas. A Lingua galega: Historia e actualidade. Actas do I Congreso Interacional. Volume II. 481-488
- Peliquín Perez, F., C. Pérez Recarey e Rodeiro Barros, M. (1996). O lecer e a lingua oral: unha proposta creativa para a Educación Secundaria Obrigatoria. A Lingua galega: Historia e actualidade. Actas do I Congreso Interacional. Volume II. 489-501
- Rodari, G. (2013). Gramática da fantasía: introducción á arte de contar historias. Pontevedra: Kalandraka

- Silva Valdivia, B. (coord.) (1994). Didáctica da lingua en situacións de contacto lingüístico. Santiago de Compostela. ICE Universidade de Santiago de Compostela.
 - Cassany, D. (2006). Taller de textos: leer, escribir y comentar en el aula. Barcelona: Paidós
 - Cassany, D. (2007). Describir el escribir: cómo se aprende a escribir. Barcelona: Paidós
 - Cassany, D. (2007). La cocina de la escritura. Barcelona: Anagrama
 - Cassany, D. (2012). En línea: leer y escribir en la red. Barcelona: Anagrama
 - Domínguez Cuesta, C (2005). El lenguaje de los SMS y del chat en las aulas. Cuadernos de Pedagogía, 343. 65-69
 - López, A. e E. Encabo (2001). El desarrollo de habilidades lingüísticas: una perspectiva crítica. Granada: Grupo Editorial Universitario
 - López, A. e E. Encabo (2002). Introducción a la didáctica de la lengua y la literatura: un enfoque sociocrítico. Barcelona: Octaedro
 - Mendoza Fillola, A. et alii (1996). Didáctica de la lengua para la Enseñanza Primaria y Secundaria. Madrid: Akal
- A bibliografía ten carácter orientativo; os docentes poderán facilitar a referencia doutros textos na aula.

Bibliografía complementaria

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías